

Õiguskantsler

Rainer Vakra
Keskkonnaamet
info@keskkonnaamet.ee

Meie 12.04.2024 nr 7-4/240219/2402161

Jahipidamine jahikeeluga maal

Austatud peadirektor

Õiguskantsleri poole pöördus maaomanik kaebusega, et kuigi ta on oma maal jahipidamise ära keelanud, peetakse tema kinnistul jahti endiselt, sealhulgas mootorsõidukitega ning ette teatamata. Maaomanik on mures, sest ei tunne end oma kinnistul turvaliselt.

Maaomanik palus Keskkonnaametil algatada järelevalve kohaliku jahiseltsi üle, kuna see on maaomaniku keelust üle astunud. Keskkonnaamet selgitas maaomanikule, et järelevalvet ei algatata, sest maaomanik ei või keelata jahipidamist, mille eesmärk on uluki kaudu leviva haiguse tõkestamine ([jahiseaduse \(JahiS\) § 25 lg 3 p 3](#)). Ühtlasi soovitas amet maaomanikul pöörduda oma murega kohaliku jahiseltsi poole.

Jahipidamine peab olema õiguspärane. See tähendab, et Keskkonnaametil tuleb uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks esmalt kehtestada selline jahipidamise korraldus, mis tagaks haiguse tõhusa tõkestamise, aga arvestaks ka maaomaniku omandiõigust. Maaomanikele seatavad piirangud peavad olema proportsionaalsed ja jahipidamine peab olema ohutu. Lisaks peab Keskkonnaamet riikliku järelevalve käigus välja selgitama, kas jahipidamine jahikeeluga maadel on seal viibivatele inimestele ohutu. Näiteks oleks võimalik Keskkonnaameti peadirektori 2023. aasta 6. mail antud käskkirja täiendada selliselt, et oleks arusaadav, mis tingimustel tohib jahikeeluga maadel jahti pidada ja kuidas tuleb teavitada maaomanikku tema maal jahikeelust üleastumise lubamisest.

Palun andke teada, mida olete ette võtnud, et jahikeeluga maadel jahipidamist korraldades arvestataks maaomanike huve ja õigusi. Ootan Teie vastust 15. juuniks.

Maaomaniku võimalused jahipidamise korraldamisel

Maaomanik võib üldjuhul igal ajal oma maal jahipidamise ära keelata või lubada oma maatükil pidada jahti temale sobivatel tingimustel (vt JahiS § 6 p 3). Jahipidamiseks tuleb kinnisasja omanikuga sõlmida leping (JahiS § 25 lg 1). Kui maaomanik ei ole oma maal jahipidamist keelanud, tohib lepingu puudumisel pidada piiramata või tähistamata kinnisasjal jahti päikesetõusust päikeseloojanguni, kuid seda ei tohi teha lähemal kui 200 meetri kaugusel hoonest (JahiS § 25 lg 2).

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Maaomanikel tuleb arvestada, et nende keelust hoolimata võib nende maatükil jahti pidada, kui see on vajalik maaomaniku maalt jahisaaduse äraviimiseks, jahipidamise käigus haavatud ja muul põhjusel vigastatud uluki jälitamiseks ja surmamiseks või uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks kui Keskkonnaamet on sellise korra kehtestanud (JahiS § 25 lg 3). Seega ei saa maaomanik keelata jahipidamist oma kinnistul, kui see on vajalik uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks ja kui Keskkonnaameti peadirektor on kehtestanud vastava korra (JahiS § 25 lg 3 p 3).

Jahipidamine seakatku tõrjeks

Riigikogu on volitanud Keskkonnaametiit tegutsema sigade Aafrika katku tõkestamiseks koostöös Põllumajandus- ja Toiduametiga ning kehtestama jahipidamise korra, mis aitaks tõhusalt tõrjuda sigade Aafrika katku.

[Veterinaarseaduse \(VS\)](#) § 51 sätestab, et metsloomade populatsioonis loomataudi ennetamisel ja tõrjel rakendab Põllumajandus- ja Toiduamet koostöös Keskkonnaameti ning jahimeestega jahipidamisega seotud meetmeid. Muu hulgas on neil õigus rakendada Põllumajandus- ja Toiduameti veebilehel avalikustatud asjakohaseid bioturvalisuse meetmeid. Veterinaarseaduse eelnõu [seletuskirjas](#) on öeldud, et loomatauditõrjet metsloomade populatsioonis korraldab Põllumajandus- ja Toiduamet. Loomataudi tõkestamise meetmeid tuleb rakendada jahiseadusega sätestatud korras. Nende meetmete all peetakse silmas metsloomade söötmise keeldu ning koostööd jahimeestega, kes saavad aidata (lisaks veterinaararstidele ja veterinaarjärelevalve ametnikele) loomadelt proove võtta ja surnud metslooma korjust matta või kõrvaldada. Selline praktika on hästi toiminud sigade Aafrika katku ennetamisel ja tõrjumisel.

Jahipidamist uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks korraldab Keskkonnaamet (JahiS § 23 lg 4 p 5). Jahipidamiseks peetakse jahiseaduse järgi uluki jälitamist, püüdmist, tabamist või surmamist. Jahipidamisega on võrdsustatud jahisaaduse, jahitulirelva, jahikoera, koos lõikurotsikuga nooltega jahivibu või püümisega looduses viibimine (JahiS § 23 lõiked 1 ja 2).

Keskkonnaameti peadirektor andis 6. mail 2023 käskkirja nr 1-1/23/60 „Metssigade kütamise korraldamine sigade Aafrika katku tõkestamiseks metssigade asurkonnas Eesti Vabariigi territooriumil“ (vt Keskkonnaameti [kodulehel](#)). Selle käskkirjaga kohustas amet jahipiirkonna kasutajaid teatama, kui nad kütivad metssigu (loomade arv, sugu, vanusegrupp) uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks. Keskkonnaametile peab kütimisest teatama kalendrikuu kaupa iga kuu 10. kuupäevaks (käskkirja p 1.1). Sigade Aafrika katku tõrjumise eesmärgil tohib metssigu kütida ka seisva mootoriga mootor- ja maastikusõidukist, mootor- ja maastikusõidukit muul viisil kasutades ning kunstliku valgusallika abil kuni 28. veebruarini 2025 (käskkirja p 1.3). Jahikeeluga maadel jahipidamiseks ei ole korda kehtestatud, kuigi jahiseaduse § 25 lõike 3 punkt 3 näeb ette, et seda peab tegema Keskkonnaameti peadirektor, kui uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks tuleb maaomaniku seatud jahikeelust üle astuda.

Jahikeelust üleastumise korrana ei saa käsitada peadirektori käskkirja punkti 2.1.9, mis ütleb, et „jahiseaduse § 25 lg 3 p 3 on sätestatud, et maaomanik ei või oma kinnisasjal keelata jahipidamist uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks Keskkonnaameti peadirektori kehtestatud korra kohaselt. Kuna sigade Aafrika katku tõrjel eesmärgil on metssigu vaja kütida ruumiliselt kõikjal üle Eesti, siis võib jahipidamise keelamine kaasa tuua olukorra, kus teatud jahikeeluga aladel on metssigade kütimine takistatud, mis omakorda võib kaasa tuua haiguse leviku hoogustumise nendel aladel seoses metssigade koondumisega ja suurenenud asutustihedusega. Metssead

tunnetavad üsna kiiresti ära piirkonnad kus jahti ei peeta ning koonduvad sinna. Selle olukorra ära hoidmiseks on lubatud metssigu küttida mh ka maaomanike jahikeeluga aladel, kus see katku leviku takistamise eesmärgil põhjendatav ja vältimatu on“ (rõhutus lisatud).

Selle viimase lausega on Keskkonnaamet andnud jahikeeluga maadel jahipidamise vajalikkuse ja proportsionaalsuse üle otsustamise õiguse jahipiirkonna kasutajatele. Seejuures ei ole jahipiirkonna kasutajat kohustatud maaomanikku teavitama ega kehtestatud täpsemat korda jahikeeluga maadel tegutsemiseks.

Tuleb kehtestada jahipidamise kord

Keskkonnaamet ei saa jätta jahipiirkonna kasutaja otsustada, millal ja mil viisil on vältimatu ja põhjendatud pidada jahti jahikeeluga maadel. Keskkonnaametil tuleb määratleda, millistel tingimustel võib toimuda jahipidamine nendel maadel, kus maaomanik on jahi keelanud, arvestades tingimuste seadmisel üheaegselt uluki kaudu leviva haiguse tõkestamise eesmärki ja maaomanike huve ja õigusi.

Maaomanik, kes on jahi oma maal ära keelanud, arvestab, et tema maal relvadega, mootorsõidukitega ega muul viisil jahti ei peeta. Jahipidamist keelates on maaomanik arvestanud, et tema ja tema lähedased võivad end jahikeeluga maal igal ajal jahipidamisest häirimatult ja turvaliselt tunda.

Kui loomataudi tõkestamiseks on vaja ulukeid jahikeeluga maal jälitada, püüda, tabada või surmata, saab seda teha vaid Keskkonnaameti sätestatud korra kohaselt. Sellest korrast tuleb jahikeeluga maa omanikele ka teada anda. Korras määratakse kindlaks, mis ajavahemikul ja mida peab tegema jahikeeluga maadel uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks ja kes neid toiminguid teeb.

Maaomanikele seatavad piirangud peavad olema proportsionaalsed – korda kehtestades tuleb kaaluda, millised jahiseaduses sätestatud tegevused (vt JahiS § 23 lg-d 1 ja 2 ning § 24 lg 7) on maaomaniku maal jahikeelust hoolimata vajalikud, sobivad ja mõõdukad, et saavutada avalik eesmärk (loomataudi leviku tõkestamine). Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda ühelt poolt põhiõigusse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust (vt Riigikohtu järjekindel praktika alates põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 6. märtsi 2002. a otsusest asjas nr [3-4-1-1-02](#), punkt 15).

Keskkonnaamet peab jahipidamise korras kindlaks määrama ka selle, kes ja millal jahikeeluga maaomanikke korra kehtestamisest teavitab ning näidata, kuidas ja millal on võimalik maaomanikel jahipidamise kord jahikeeluga maadel soovi korral vaidlustada. Korras tuleb käsitleda ka seda, kuidas jahikeeluga maade omanikke igast jahist eelnevalt teavitatakse. Jahikeelu seadnud maaomanik peab tema maal peetavast jahist kindlasti ette teadma, et tal oleks võimalik kaitsta enda ja oma lähedaste elu, tervist ja vara.

Korra kehtestamine ja maaomaniku teavitamine jahikeeluga maadel jahipidamisest on vajalik selleks, et maaomanikul oleks teada, kes, millal, mida ja mis põhjusel tema maal riigi suuniste kohaselt teeb.

Kui pole korraldatud, kuidas tuleb maaomanikule tema maal peetavast jahist eelnevalt teatada, siis ei tohi jahikeeluga maadel relvaga jahti pidada, sest see võib olla inimestele ohtlik. Inimesele ohtlikul viisil jahipidamine on jahiseaduse kohaselt keelatud (vt JahiS § 24 lg 4 p 1).

[Korralaitseaduse](#) § 2 lõike 4 kohaselt on riiklik järelevalve korralaitseorgani tegevus, mille eesmärk on ennetada ohtu, selgitada see välja ja tõrjuda või kõrvaldada korralikkumine. JahiS § 47 sätestab, et Keskkonnaametil on õigus ja kohustus teha jahiseaduse nõuete täitmise üle riiklikku järelevalvet. Järelikult tuleb kontrollida ka JahiS §-s 25 kehtestatud nõuete täitmist ehk seda, kas kinnisasja kasutatakse jahipidamiseks õiguspäraselt ja ohutul viisil (vt ka õiguskantsleri 05.06.2020 [seisukohta](#)).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Põllumajandus- ja Toiduamet, avaldaja

Marje Kask 6 93 8427
Marje.Kask@oiguskantsler.ee